

12.02.2025, 00:00

Trikitõuks jäi nurka seisma. Pealtnäha terve noormehe ootamatu surm südamelihasepõletiku tõttu

20aastase **Hardi** surm on valus meeldetuletus, et südamehaigused ei puuduta vaid eakaid.

Kirsti Vainküla
kirsti.vainkula@ekspress.ee

Kuula artiklit 12 min

TELLIJALE AVATUD

Kaks aastat tagasi, 28. veebruari hommikul kell 11.18 helistas **Lilika** oma pojale Hardile. Kahekümneaastane Hardi oli paar kuud varem läinud tööle Soome, katuseid lumest puhastama.

Ent Hardi ei võtnud kõnet vastu.

Kümme tundi hiljem sai Lilika Soome politseilt teate, et tema poeg on surnud.

Sellest hetkest pidi Lilika unustama kõik tulevikuplaanid. „Minu elu oli üles ehitatud unistusele, kuidas me kõik koos lastega tegutseme.“

Kiiresti ja palju

Hardi oli väikesest peale püsimatu – kõike oli vaja teha kiiresti ja palju.

Lasteaia lõpetamiselt saadeti Hardi kooli sõnadega: „Hardi on nagu Hunt Kriimsilm, kes oskab üheksat erinevat asja võrdselt hästi ja kõike teeb hästi ning rõõmuga.“

Juba lasteaias alustas poiss võistlustantsuga ja jätkas kooliajal. Käis võistlustel ja sai auhindu. Kui ühele esinemisele ei tulnud tantsupartner kohale, võttis Hardi tantsima treeneri.

Kui seitsmeaastasele Hardile sündis õde, marssis poiss sünnitusmajja ja uuris: „Kus mu väike õde on?“ Hardist sai suur vend, keda õde kuulas emast rohkemgi.

Hardi käis karates, võrkpallis, kergejõustikus ja osales saates „TV 10 olümpiastarti“. Lõpuks tuli ekstreemsport, triki-tõukeratas, hüpped ja saltod. Käis isaga isegi Lätis võistlustel.

MÄLETAME SIND: Hardi auks on kodus nurgake tema lemmikasjadega.
FOTO: ERAKOGU

Pärast põhikooli läks Hardi Ehituskooli, kuid üha rohkem kippus ta tööle ja kool jäi tagaplaanile.

2022. aasta detsembris läks Hardi tööle Soome, Espoosse. Tema töö oli lükata katustelt lund.

„Kui ta ütles, et läheb Soome tööle, tekkis mul paanika. Sisetunne ütles, et sinna ta läheb ja jääb. Miks ma nii arvasin, ei tea. Ühtegi põhjust polnud. Püüdsin end korrale kutsuda, et lase lahti oma lapsest! Ta on ju täiskasvanud inimene, tal on pruut, igaüks teeb oma otsused elus ise. Lohutasin end, et ta ei pruugi Soome lõplikult elama jääda. Tuleb tagasi.“

Jaanuaris ja veebruaris käis Hardi korra Eestis.

28. veebruari õhtul pidi Hardi tulema uuesti Eestisse. Hommikul helistas Lilika pojale, kuid Hardi ei vastanud.

Kui ta ütles, et läheb Soome tööle, tekkis mul paanika. Sisetunne ütles, et sinna ta läheb ja jääb.

- Lilika

„Meil oli nii, et kui ta oli välismaal või kodust kaugemal, siis korra päevas alati helistasime või vahetasime sõnumeid, ikka ju muretsed! Meil oli hästi lähedane suhe, hoolisime üksteisest väga. Ta võttis alati telefoni vastu, andis teada, kus ta on.“

Kui Hardi ei vastanud, helistas Lilika poja pruudile, kuid temagi ei teadnud Hardist rohkem.

„Umbes kella ühe-kahe vahel tekkis mul meelerahu tunne. Ma ei tea, kust see tuli. See oli täpselt sama tunne, kui suri Hardi isapoolne vanaema,“ kirjeldab Lilika. Selline tundmus ajas ema paanikasse. Ta positsioneeris poja telefoni, kuid see ei andnud tulemust.

Siis meenus Lilikale, et poja telefon on tema nimel, nii õnnestus tal ligi saada Hardi kõnede väljavõtetele ja ühendust poja ülemusega Soomes. „Ülemus ei uskunud midagi halba, arvas, et Hardi jättis telefoni maha ehk. Aga ei, ma proovisin selgitada, et see pole Hardi meeleolu. Palusin, et ta läheks tema koju vaatama, Hardi elas teiste eestlastega ühiskorteris, nemad olid juba Eestisse läinud.“

Ülemus läkski, kuid korteriuks oli lukus, keegi ei avanud. Kui ta

ukse tagant Hardile helistas, oli kuulda, kuidas telefon korteris heliseb.

„Sa pead sinna korterisse sisse saama,“ oli ainus, mida Lilika nüüd ütles.

Kui ülemus sai lõpuks korteri omanikuga ühendust ja võtme, leidis ta Hardi kodust pikali maas.

„Kas ta on surnud?“ oli Lilika teisel pool telefoni hirmust kange.

Ülemus kutsus kohe kiirabi ja politsei.

„Sa pead sinna korterisse sisse saama,“ oli ainus, mida Lilika nüüd ütles.

Kella kümne paiku õhtul helistas Lilikale Soome politsei ja kinnitas: Hardi on surnud. Põhjus pole teada, kuid surm saabus 10–12 tundi tagasi ja väliseid vigastusi pole. Hardi viidi lahangule.

Lilika mäletab järgnevaid nädalaid kui autopiloodil kulgemist. Oli arusaamatu, mis pojaga juhtus. Hardi oli ju terve ja sportlik, ei kurnud kunagi millegi üle.

Kui Lilika pani poja surmateate Facebooki, kirjutas talle üks endine töökaaslane, kes oli samuti lapse kaotanud: „Ole enda vastu leebe.“

„Ta ütles, et nuta, naera, tee ükskõik mida, aga ära süüdistada iseennast,“ mäletab Lilika.

Lilikale sobis, kui inimesed küsisid, mis tema pojaga juhtus. Ta tahtis Hardist rääkida, nii hakkas kergem.

Kõige keerulisem oli tütreaga, kes oli tollal kolmteist. Venna lahkumine oli ränk ja Lilika otsis tütrele psühholoogilist abi, kuid tasuta seda keegi ei pakkunud. Puudus igasugune info, kuidas aidata leinas last.

Lõpuks leidis Lilika võimaluse – leinatoetuslaagrid. Küll aga pani teda imestama, et lapse tasuta laagrisse saamiseks tuli KOVis selleks täita palju pabereid, tõestamaks, et laps on tõesti kaotanud venna ja vajab päriselt abi.

„Kui täiskasvanud inimene saab võtta sellises olukorras

haiguslehe, siis laps koolist puududa ei saa, kohe tekib auk, hiljem peab topelt õppima, mis on veel hullem,“ mõtiskleb Lilika.

KOOLI LÕPP: Suur vend Hardi oma väikese õega Laagna gümnaasiumi põhikooli lõpuaktusel.

FOTO: ERAKOGU

Tuhast tamm

Matusebüroo korraldas Hardi kodumaale toomise. Kui poeg oli juba Tallinnas surnukuuris, soovitati Lilikal teda mitte enam vaadata, sest pilt on „liiga kole“. Lilika võttis seda kuulda – ja kahetseb tänini.

„Poja isa tahtis küll näha ja läks ikkagi vaatama. Aga mina mitte, leppisin sellega, et ärasaatmisel on kinnine kirst ja pilt. Nüüd see piinab mind. Iga ema, kes tahab oma last viimast korda vaadata, peaks seda ikkagi tegema. Oma sisetunde vastu ei saa,“ usub Lilika.

Poja ärasaatmisele Pärnamäe krematooriumisse tuli üle 70 inimese. Sugulastele, sõpradele ja klassikaaslastele lisaks ka Hardi klassijuhataja Laagna gümnaasiumist. Lilikale oli see

tähtis, sest püsimatu loomuga Hardi oli koolis Tootsi tüüpi õpilane, kuid tänu õpetajate ja ema hoolivusele sai põhikool lõpetatud.

„Hardi sündis 20. augustil 2002, Eesti taasiseseisvumispäeval Tallinnas. Tema sünnipäev oli alati tähtsal päeval! Ta oli aktiivne ja rõõmsameelne. Oli oma ema ja isa armas silmatera,“ kõlas järelehüüdes.

Hardi tuhk maeti Metsakalmistule päev enne sünniaastapäeva, 19. augustil. Enne käidi läbi Hardi lemmikkohad, osa tuhka puistati Vääna rannas merre, seal lähedal asuvas pere suvilas veetis Hardi lapsepõlvesuved.

HARDI TAMM: Saaremaal kasvab esivanemate maal tamm, mille istutusmulda lisati Hardi tuhka. „See puu on mulle nüüd osa Hardist,“ ütleb ema.

FOTO: ERAKOGU

Surma põhjus üllatab

Pool aastat pärast Hardi surma saabus Soomest lõpuks ka lahanguaruanne. Üllatusega luges Lilika, et Hardil tuvastati äge südamelihasepõletik **müokardiit**. Lisatud oli, et müokardiit on kõige sagedamini seotud ägeda infektsiooniga, mõnikord ka süsteemse haigusega, kuid see võib olla ka teadmata põhjusega.

Müokardiidi sümptomid on rindkerevalu, rütmihäired, hingamisraskused, ootamatult ilmnev südamepuudulikkus ja vähenenud sooritusvõime.

„Ta ei kurtnud mitte midagi. Korra ta, jah, ütles mulle, et on väsinud, aga ise arvas, et on vähe maganud. Aga emana sa ei tule

ju selle pealegi, et lapsel võiks süda haige olla. See võttis jalad alt,“ meenutab Lilika.

Perearst **Eero Merilind**, teadmata konkreetset juhtumit, ütleb Ekspressile, et müokardiit on harvaesinev haigus, kuid siiski mitte ka väga haruldane. Ta oletab, et noormehel võis olla viirushaigus, kuid tõenäoliselt käis ta tööl edasi ja südamele tekkis ülekoormus.

„Kui hiljutise nakkushaiguse järel on rinnavalgu, hingamisraskused või südamekloppimine, siis tasub arstiga nõu pidada,“ soovitab Merilind.

HARDI KOERAGA: Hardi paistis silma heatahtlikkuse ja sõbralikkusega, armastas väikest õde, loomi ja käis iga nädal korra vanavanemaid aitas.

FOTO: ERAKOGU

Abi saatusekaaslastelt

Esimene aasta pojata kulges Lilikal siiski ennast lõputult süüdistades. „Kuidas ma ei näinud, et ta väsinud on? Äkki ta oleks pidanud päev varem koju tulema? Kuidas ma emana ei märganud lapse haiget südant?“

Lilikal tekkis ka viha – miks poeg üldse sinna Soome minema pidi!

Ta otsis leinas abi psühholoogidelt, samuti kogemusnõustajalt, kes viis ta kokku teiste lapse kaotanud vanematega. Nii sai Lilika teada, et on olemas **Hingesillad** – klubi, kuhu keegi ei taha kuuluda, aga kui tuled, jääd sinna kogu eluks. Kord kvartalis korraldatakse lapse kaotanud vanematele vestlusringe, kord

aastas on suur mälestusteenistus Oleviste kirikus.

Lilikat tegi alguses ettevaatlikuks, et tegu on „kirikliku suunitlusega ettevõtmisega“, kuid kogemusnõustaja kinnitas, et keegi ei suru seal usku peale.

Hingesillad on klubi, kuhu keegi ei taha kuuluda, aga kui tuled, jääd sinna kogu eluks.

Pool aastat pärast poja surma otsustaski Lilika vestlusringiga ühineda. „See oli aeg, kui keegi enam mu poja kohta ei küsinud ja endal oli ka imelik rääkima hakata. Aga mul oli suur vajadus rääkida, sest kõik tunded kogunesid mu sisse ja lihtsalt seisis seal.“

Esimesel kokkusaamisel Kalamajas, baptisti palvemajas Kalju tänaval, lõi juba uksel ninna lohutav kohvilõhn. Laual olid küpsised ja ümber laua istus umbes kümme saatusekaaslast. Hingesildade eestvedaja, ka ise lapse kaotanud, notarina töötanud **Liivi Laos** juhatas vestluse sisse.

Lilika imestas, et ta polnud varem Hingesildadest midagi kuulnud, kuigi see oli täpselt see, mida ta oleks kohe vajanud. Kuid ükski asutus, matusebüroo ega linnaosa ametnik teda sinna ei juhatanud.

„Nägin seal, et ma ei ole üksi. Enne madistasin peas oma mõtetega. Inimene vajab ju kuuluvustunnet – kui näed, et teisel on sama mure, siis juba see vähendab ka enda muret. Ma hea meelega rääkisin endast, mulle oli seda vaja. Hea oli ka teisi kuulata, sain palju teadmisi juurde ja jõudu edasi elada.“

Mullu veebruaris, kui oli Olevistes Hingesildade mälestusteenistus ja loeti ette lahkunud laste nimed, loeti esimest korda ette ka Hardi nimi.

“

Ma ei ole küll usklik, kuid see hetk, kui loetakse ette su lapse nimi, oli väga ilus.

- Lilika

„Ma ei ole küll usklik, kuid see hetk, kui loetakse ette su lapse nimi, oli väga ilus – minu lapse nimi kõlab nii võimsas kohas. Ja

hea tunne jäi sisse.“

Iga kord, kui Liivi kuulutab välja järjekordse vestlusringi, paneb Lilika end kohe kirja – ta lausa ootab, et saab olla koos ja rääkida oma pojast inimestega, kes teda üdini mõistavad. Hing saab kohe kergem.

Tänulik peab olema

Lilika ütleb, et poja surm muutis teda. Kui ta enne võis tühjast asjast draama tekitada, siis enam mitte. Ta üritab rohkem naeratada ja pisiasjade üle õnnelik olla. Püüab elu üle mitte kurta.

„Olen nii tänulik oma elu eest. Et mul on tore tütar, toredad töökaaslased, sõbrad ja tore ülemus. Elu on hoopis ilusam, kui näha vaid head. Ja seda kõike hindama õpetas mind just Hardi.“

Nüüd, kaks aastat pärast poja surma, on Lilika telefonis alles kõik poja häälsõnumid, videod ja pildid. Ka Hardi konto Facebookis on alles. Kui Hardit hakati pärast sünniaastapäevadel õnnitlema, oli see Lilikale alguses valus, kuid siis hakkas ta vaatama asjale teise pilguga: on ju pigem hea, et keegi veel mõtleb sel päeval tema pojale.

Praegu on Hardi auks kodus väike mälestusnurk, kus on Hardi medalid, fotod, lumelaud ja tõukeratas. Igal kuul vähemalt korra peavad õe soovil Hardi haua olema värsked lilled.

Sel laupäeval, 15. veebruaril, istub Lilika taas Oleviste kirikus Hingesildade mälestusteenistusel.

Tema jaoks on tähtis, et kõigi kuuldes öeldakse jälle välja tema poja nimi – et siin ilmas on elanud ja olnud paljudele rõõmuks selline noor mees nagu tema Hardi.

„Mul on tunne, et Hardiga on kõik korras, ta kaitseb meid. Ma olen nii tänulik, et ta mu elus oli.“

MINA JA POJA: Nii on Liika kirjutanud pildi allkirjaks.
FOTO: ERAKOGU

„Tühjusetunnet, mis tekib lapse lahkumisega, niisama lihtsalt ei täida“

Hingesildade eestvedaja Liivi Laos

Alates 2016. aasta veebruarist on Oleviste kirikus igal aastal toimunud mälestusteenistus Hingesillad, mis on pühendatud kõikidele meie hulgast lahkunud lastele. Kõlab kosutav muusika, vaimulik sõna, toimub laste nimeline mälestamine ja laste mälestuseks küünalde süütamine.

Teenistus toimub kümnendat aastat, järelikut on seda vaja. Kui kirik oleks tühi, siis me teenistust ei korraldaks. On neid, kes käivad esimesest korrast alates ja kelle jaoks on teenistus muutunud perekondlikuks traditsiooniks ning ilma selleta enam elu ette ei kujutatagi.

Perele jaoks, kes on kaotanud lapse, on oluline lapse mälestuseks traditsioone luua. Kui lähemas ringis on nagnii olulised sünni- ja surmapäev, siis Hingesildade teenistus toob tunde, et sina jia su pere ei ole oma leinas üksi. Palju on meie keskel üksikemasid või vanemad, kes kaotanud oma ainsa lapse.

Eriti südantsoojendav on näha peresid, kellel suri aastaid tagasi pere ainuke või väike laps ning hiljem sündinud õdede-vendade jaoks on Olevistesse tulek ja oma õe või venna mälestuseks küünla süütamine muutunud oluliseks osaks nende pere elust. Need lapsed ei ole oma õde või venda näinudki, aga ometi kogevad, et ta on oluline. Küünlaleegis on midagi nii puudutavat ja igavikulist.

Teenistuse üheks osaks on laste nimeline mälestamine. On neid vanemaid, kes soovivad seda aastast aastasse. On neid, kelle lein on nii valus ja värskel, et lapse nime välja ütlemine teiste kuuldes ei ole veel mõeldavgi. Ja ka neid, kes ütlevad, et enam ei ole seda vaja, nad saavad juba hakkama.

Kindlasti ei saa teenistus asendada psühholoogilist abi, peret, vastavaid raamatuid ega muid toetavaid tegevusi. Aga kui on midagi veel, mis aitab edasi elada, siis tuleb seda abi kasutada. Tühjuse tunnet, mis tekib lapse lahkumisega, niisama lihtsalt ei täida.

Ühiskonnana oleme jumalast võõrdunud, samas on meil just sel hetkel vaja uskuda millessegi, mis on meist kõrgem, igavikuline. Mõte, et kui su lähedane on maha maetud, siis ongi kõik, vist ei sobi väga kellelegi. Ikka tahaks mõelda ja uskuda, et kuskil on veel midagi...

Kui täiskasvanud inimene sureb, siis saab mõelda, et ta elab edasi oma lastes ja lastelastes. Lapse surma puhul seda ei ole ja tühjus on veel suurem.

Räägime, et aeg parandab kõik haavad. Aga iseenesest ükski selline haav kinni ei kasva.

Kui vanavanemate ja ka vanemate surm on elu loogiline käik, siis laste surmaga on kõik tagurpidi – need, kes peaksid tulema peale meid, on kuidagi järjekorras ette jõudnud. Lapse surm annab väga selgelt ja valusalt aimu elu haprusest.

Jagatud mure on pool muret, ütleb vanasõna. Kas see mure päris pooleks läheb, ei usu, aga natuke aitab koos olemine ja jagamine ikka.

Mälestusteenistus Hingesillad toimub sel laupäeval kell neli Oleviste kirikus ja on pühendatud kõikidele meie hulgast lahkunud lastele, sõltumata lapse surmapõhjusest, ajast ja lapse vanusest.

Soovi korral on võimalik oma last nimeliselt mälestada, kirjutades enne info@hingesillad.ee.

Vaata ka hingesillad.ee.